

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

MOPHATO 12

SETSWANA PUO YA GAE (HL)

PAMPIRI YA NTLHA (P1)

NGWANAITSEELE 2009

MEMORANTAMO

MADUO: 70

Memorantamo o, o na le ditsebe di le 4.

Kwalololo e ileditswe Phetla

KAROLO YA A: TEKATLHALOGANYO

POTSO 1

1	4	ı

1.1.1	Go batliwa ga ga Matlakala.	(1)
1.1.2	O ne a setse a iponetse lekau le le tla mo nyalang.	(1)
1.1.3	Ke fa a sa batle go nyalwa ke Rethabile a re o iponetse lekau le le tla mo nyalang.	(1)
1.1.4	 (a) O ne a le boikobo. (b) O ne a tswa mo lelapeng la batho. (c) O tswa mo lelapeng la motheo o o tiileng. (d) Lelapa la gaabo le itse gore mohumanegi o a dumedisiwa, o a abelwa e bile o a lekolwa. (e) O na le maikaelelo ka botshelo/ke lekau le le ratang thuto. (Di le pedi fela) 	(2)
1.1.5	Nnyaya, pelo e ja serati/Ee, gonne batsadi ba itse maitsholo a malapa, ka jalo ba ka se go tlhophele kwa go sa siamang.	(2)
1.1.6	Ke ne ke tlaa pateletsa Matlakala go nyalwa gona ka ke itse lelapa le/Ke ne ke ka mo tlogela gonne fa a sa atlege o tla mpona molato. (Dikarabo tsa baithuti di elwe tlhoko)	(2)
1.1.7	Nnyaya, gonne batsadi ga ba a le phutholela dipelo/Ee, ga se gore fa batsadi ba go tlhophetse molekane ga le kitla le nna le mathata.	(2)
1.1.8	Ke ntlha, ka gore ba lelapa la ga Mokwena ba kaya fa lelapa la ga Motsapi le na le botho le motheo o o tiileng.	(2)
1.1.9	Ke go lemoga fa Matlakala a se kitla a fetola mogopolo.	(2)
1.2		
1.2.1	Tsa bonyana/Dingwaga di le lesome le boraro go ya go di le lesome le borobedi.	(1)
1.2.2	Nnyaya, ba sa ntse ba le bannye go ka dira tiro e.	(2)
1.2.3	Ke go sotliwa/O imelwa ke tiro/O patelediwa go bereka.	(2)
1.2.4	Nnyaya, gonne fa ba sena go dira ba lapile, ka jalo ba ka se kgone go tshameka. (Dikarabo tsa baithuti di elwe tlhoko)	(2)
1.2.5	Ke go disa bana gore ba dire tiro.	(1)

Kwalololo e ileditswe Phetla

NSC - Memorantamo

	DALOGOTI HE VA KAROLO VA A	30
1.2.10	Bokgoba/Tshotlo/kgokgontsho ya bana.	(1)
1.2.9	Ke ka ntlha ya gore bana ga ba kitla ba batla tuelo e ntsi.	(1)
1.2.8	Batsadi ba tshwanetse go tlamela bana ba bona gore ba se bolawe ke tlala mme ba feleletse ba tshwana le ba ba tlhagisiwang mo setshwantshong se.	(2)
1.2.7	Ke a kutlobotlhoko, gonne bana ba sotliwa e bile ba fetogile makgoba. (Dikarabo tsa baithuti di elwe tlhoko)	(2)
1.2.6	Leletsa ba lefapha la tshireletso ya bana/go bolelela mogolo mongwe/go bolelela mapodisi.	(1)

KAROLO YA B: TSHOSOBANYO

POTSO 2

Go ya ka Rre Sefako fa o sa rutega ga go bonolo go bona tiro. $\sqrt{A}$ A re tuelo kwa tirong e tsamaisana le dithuto. $\sqrt{A}$ Rre Sefako o tshwenngwa ke go tswa ga Mpotseng mo sekolong ka mophato wa ntlha. $\sqrt{A}$ O mo lemosa gore fa a sa rutega lefatshe le tla etelelwa pele ke bomme, mme dilo di tla senyega. $\sqrt{A}$ O tlhalosa fa kwa Eersterus go tshelwa ka go itsane. $\sqrt{A}$ Fa o se na lefelo la go nna, ga go ka moo o ka bonang tiro kwa Tshwane. $\sqrt{A}$ O mmolelela gore fa a batla tetla a ka bona thuso kwa kae. $\sqrt{A}$

Diteng: 7 Puo: 3 (10)

PALOGOTLHE YA KAROLO YA B: 10

KAROLO YA C: TIRISO YA PUO

POTSO 3

3.1	Meriti e ne e ise e simolole go feta beng.	(1)
3.2.1	O fitlha madi mo setlhakong/Ba tlaa fitlha moswi ka Lamatlhatso/Borre ba ne ba fitlha thari kwa pitsong.	(1)
3.2.2	Rre Dire ke tlhogo ya sekolo.	(1)
3.3.1	Puophaa! – Mosidi ke mo ratela gore ga a dikologe, o bua puophaa!	(2)
3.3.2	Heela! – Heela! ke dilo mang tse di diragalang mo motseng?	(2)
3.4	Nko ya gagwe e telele mo go maswe.	(1)

Kwalololo e ileditswe Phetla

	PALOGOTLHE:	70
	PALOGOTLHE YA KAROLO YA C:	30
4.7	Katlaatlelaloago.	(1) [10]
4.6	Ke tsona motheo wa botshelo kgotsa wa dilo tse di botlhokwa tse a batlang babuisi ba di itse/ke tsona konokono ya ditlhokwa tsa batho ba/ke dikaelo tsa melaetsa ya botlhokwa.	(2)
4.5	Ba ka leletsa mogala mo nomorong e e neilweng.	(2)
4.4	Dijanaga di ema foo ka jalo ba tlile go nna le tšhono ya go fitlhelela bontsi jwa batho. (Dikarabo tsa baithuti di elwe tlhoko)	(1)
4.3	Roboto.	(1)
4.2	Ka go itlhamela ditiro/go reka le go rekisa dilwana.	(1)
4.1	Nnyaya – o ka tshwariwa poo kana wa gobadiwa ke batho. Ee – go na le batho bangwe ba ba ka go utlwelang botlhoko.	(2)
POTSO	0.4	
3.9.2	Thui.	(1) [20]
3.9.1	Sedirwa.	(1)
3.8.2	Lona – O rata lona le legolo.	(2)
3.8.1	Ona – Ona o montle thata.	(2)
3.7.2	Tshwantshanyo.	(1)
3.7.1	Mothofatso.	(1)
3.6.2	Go itlhoboga.	(1)
3.6.1	Go tsena dikgang di sa go lebana.	(1)
3.5.2	Ke ne ke eme fa pele ga ntlo.	(1)
3.5.1	Seipati o apere sentle tota.	(1)